

ЦЕНТРАЛНА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ

Обществен съвет

ПРОТОКОЛ

№ 191

На 16.04.2025 г. се проведе заседание на Обществения съвет към ЦИК.

ПРИСЪСТВАХА:

Надежда Гологанова – председател на Обществения съвет, Гражданска инициатива за свободни и демократични избори;

Свилена Гражданска – зам.-председател на Обществения съвет, Институт за социална интеграция;

Божидар Василев – „Зона за трансатлантически просперитет – наблюдателна мисия България“

Дончо Пачиков – Българско сдружение за честни избори и граждански права – Национална асоциация;

Ива Лазарова – Институт за развитие на публичната среда;

Росен Андонов – Сдружение „Памет“;

Румен Василев – Сдружение „Нова алтернатива“;

Стефан Манов – Българско сдружение за честни избори и граждански права – Пловдив;

Стоил Цицелков – Европейска асоциация за защита на човешките права – България.

Заседанието бе открито в 16 часа и 15 минути и председателствано от госпожа Надежда Гологанова – председател на Обществения съвет към Централната изборителна комисия.

* * *

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Здравейте колеги!

Откривам заседанието на Обществения съвет към Централната изборителна комисия.

Дневният ред, който ви е изпратен по имейл е:

1. Обсъждане и гласуване на анализ на Обществения съвет към ЦИК относно решението на Конституционния съд по дело № 33 от 2024 г. по искане за касиране на изборите от 27.10.2024 г.

2. Разни.

Има ли други предложения по дневния ред?

Който е съгласен с дневния ред, моля да гласува.

Приема се единодушно.

Първа точка - *Обсъждане и гласуване на анализ на Обществения съвет към ЦИК относно решението на Конституционния съд по дело № 33 от 2024 г. по искане за касиране на изборите от 27.10.2024 г.*

Изпратени са ви последните промени по имейла. Последното допълнение е преди 15 минути от Стоил Цицелков за подвижните секции.

Първо да минем по основния текст. Някой има ли нещо по него или да минем на тези неща, които съм отбелязала в жълто за уточнение. Започваме от тях.

Първото е на страница 3. Тук има въпросителна дали да включваме още примери. Ние за липсващи гласове само на една партия от различни секции имаме три различни типа. Единият случай е този, който описваме, където СИК е преброила бюлетини и ги има в протокола, а до Конституционния съд не са стигнали. На другите партии ги има бюлетините, само на една партия липсва. Съответно в протокола на експертите е нула за тази партия.

Другият случай е, когато имаше докато брояха на камера, на видеонаблюдението сме видели, че има бюлетини. Не се виждаше много хубаво, но те помежду си говореха. Споменаха няколко пъти и става дума за няколко гласа, за една от партиите, но липсват в протокола на секционната комисия и липсват и при експертите. Физически тези бюлетини са изчезнали.

Третият случай - показват на камера една по една, вижда се доста добре, че за едната партия има бюлетини. В протокола на СИК са написани на съседния ред, т.е. най-вероятно е станало приплъзване. Въпросът е, че и при Конституционния съд са написани на съседния ред. Не знам как става, дори и да са изчезнали бюлетините за едната партия, няма как да са се появили бюлетини за втората партия, която нямаше никакви гласове в тази секция.

Има думата Стефан Манов.

СТЕФАН МАНОВ: Струва ми се, че не трябва да увеличаваме примерите, особено ако те почиват на елементи, които са външни на конституционното дело, имам предвид наши наблюдения на видеозаписи и т.н. Да оставим този пример, който е даден, като почиващ наистина на констатираното в така наречените таблици на експертите, които се сканират. Парадоксално за някои партии бюлетините са намерени, а за друга и то в голям брой, не са намерени.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Добре. Тук няма да даваме други примери. Следващият абзац с жълто. Тук даваме пример със секцията в Гърмен. Тук казуса е следният. Те при първоначалното броене казват, че съответната партия има 262 гласа, а на Краси му трябва 300 или 350 и дописват още 100 гласа и стават 362. После експертите не откриват тези 100 бюлетини. Освен това от тези 262 гласа, които комисията изброява по видеозаписа, явно шест от тях са били недействителни

бюлетини и това, което са вписали експертите е 256 бюлетини. Всичко това не знам дали достатъчно добре е описано в изречението, защото не са 100 бюлетини, които после липсват, а са 106. Първоначално са добавени 100, а после са махнати 106.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Аз нямах намерение да се изказвам, дори написах, че съм съгласен с така предложения текст, но в случая Стефан Манов ме провокира. Аз веднъж съм поставил този въпрос. В резултат на това становище, което правим толкова много време, по което ще се изкажа отделно в точка разни, но ми се струва, че би следвало да обмислим и да попитаме по какви критерии е избран състава на тези хора, които са работили върху изборните резултати, какви критерии са избрани. Тъй като има обосновано предположение вече, че избора не е съвсем оптимален или удачен и истински необходим. Тези хора никога не са били в секционна комисия, никога не са били в РИК, никога не са били в ОИК, с изключение на Росица Матева, която е била в РИК преди 20 години или 15 години, при съвсем други обстоятелства.

Въпросът е какъв е критерият или критериите, по които са избрани тези хора. Ако желаете да го отразим, да го зададем като въпрос, защото това според мен е продуктивното. Иначе самото становище или анализ и т.н. с изброяване на тези неща, които интересувашите хора вече ги знаят отдавна е много добре. Но бихме имали принос, ако зададем този въпрос, както аз се опитам да го задам, може би преди няколко седмици.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Само да ви напомня, че госпожа Стефка Стоева е бивш председател на ЦИК, Александър Андреев е бивш председател на ЦИК, Румяна Сидерова е дългогодишен член на ЦИК, така че твърдението че тези хора не са виждали избори, не почива на никакъв здрав разум.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Аз определено казах, че не са били в РИК, ОИК, СИК, а не че не са били председатели на Централната избирателна комисия. Престоят им в Централната избирателна комисия, не означава опитът, който ти например си натрупал като наблюдател. Не е ли така? Нека да не се изкривяват думите, които произнасям.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Това са уважавани експерти.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Те може да са уважавани, но в случая не са подходящи. Това е. Аз много ги уважавам. Поздравих ги на конференцията, но в момента не са подходящи за тази дейност. Докога ще извъртаме нещата. Нека да не излизаме от позицията, дали това е удачно за ЦИК или не е удачно за ЦИК, предвид на нашата сегашна и бъдеща работа.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Трябва да почива на факти, само това казвам.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Това са фактите. Не са участвали в нито един СИК. Не са били никога наблюдатели. Били са само в ЦИК.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Моля да се върнем на конкретното изречение. Приемате ли го в такъв вид както е написано или има нужда от редакция?

Предлагам накрая в това изречение, вместо последните думи, вместо 100 гласа да напишем 106 гласа и да стане, общият брой гласували в секцията със 106 гласа по-малко. Мисля, че така става достатъчно ясно, както и със скобите, които съм сложила.

СТЕФАН МАНОВ: Там където описваме 283500103, Общественият съвет откри друг интересен казус, който не се обсъжда специално в решението на Конституционния съд в някои секции. Експертите са записали за една партия нула бюлетини, доколкото някои секции, не знаем дали е в множествено число, защото аз друга такава не знам. Доколкото той все пак се обсъжда, защото този чувал е сред недоставените. Вижте на най-горния ред, последния от четирите. Това изречение трябва да го променим и да стане: ОС ЦИК откри и друг интересен казус: В секция 283500103 и нататък продължава. Просто лимитираме. Изречението нататък следва без промяна.

Имаме най-образно казано три случая.

Първи случай. Чувал не е доставен изобщо, не е намерен. Тогава се пишат чисти нули за всички позиции, за всички бюлетини, партии, машини и хартии.

Втори случай. Доставен е чувал, но това е грешния, в смисъл вътре има канцеларски материали, ножица, тиксо, неизползвани някакви други неща, тогава също се пишат нули за всички партии и за всички видове бюлетини.

Трети случай. Доставени са чували, които са непълни, като сред тези непълни чували има два подслучая.

Липсват хартиените бюлетини по точка 8.

Втори подслучай, липсват машинните бюлетини по точка 13.

Специален трети случай, в който липсват бюлетините само за една партия, която е тази секция 283500103. За това става дума. Доставен е правилния чувал, за всички партии има бюлетини, но за една партия липсват само за нея.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Аз започвам да се съмнявам, дали названието на документа, който се опитваме да направим в течение на много време, дали това е становище или просто е констативен протокол. Тук има много констатации, но аз не виждам становище. Становището примерно според мен е, че работата на Конституционния съд може да бъде оценена за двойка, тройка, четворка, петица, защото първо, второ, трето, пето. Това е становището. Ние в момента правим само констатации. Аз не виждам къде е становището.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Първо, това е анализ и се казва анализ, а не становище. Прескачаме следващата страница.

Отиваме на последната страница, прави ли сме, че трябва да има „не“ на това място.

СТЕФАН МАНОВ: Трябва да има не, защото това е двойно отрицание. Не може априори да се изключи, че не биха могли да настъпят размествания. Може да се допусне, че може да има разместване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Следващият абзац, обхват или обем или и двете думи да останат?

СТЕФАН МАНОВ: Според мен обхвата включва обема.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: И на мен повече ми харесва тази дума.

В заключителното изречение, кой вариант повече ви харесва. Второто по принцип е редакция на първото с известни допълнения и редакции.

СТЕФАН МАНОВ: Аз го промених. Спомням си началния ти вариант, който има смислово значение, това което е в зелено, но не е съвсем вярно, защото ние не сме призовавали многократно за цялостен одит на изборния процес.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Имали сме преди години – 2017 г., 2019 г. в анализи или най-малкото по медии е говорено. Не последните две години, но преди пет, шест години сме имали. Не знам дали е многократно, но поне два, три пъти по официални документи сме имали, но и по медии също е споменавано.

ИВА ЛАЗАРОВА: Моето предложение е да е първото, от гледна точка на това, че не казваме, че искаме цялостен одит. В първото да не е определени аспекти, а примерно етапи и това е предложението. И етапи може би не е най-правилната дума.

СТЕФАН МАНОВ: Елементи.

ИВА ЛАЗАРОВА: Да, елементи е чудесно.

СТЕФАН МАНОВ: Това ми беше съображението, да не плашим с искане на цялостно, защото това поставя под съмнение един изборен резултат. Идеята е да го правим от гледна точка да подобрим примерно Методическите указания или да подобрим техники на броене, на отчитане и т.н., а не да поставяме под въпрос един изборен резултат, защото е чувствителна тема. Затова аз нарочно въведох идеята за извадкови изследвания, които предполагат научен подход. Затова по-горе съм написал, че Конституционният съд не е можел да работи чрез съответните научни подходи. Идеята е да кажем, че ако човек го прави по правилния научен начин, той тогава не се интересува от конкретната секция, защото е видял в нея нарушения и иска да бъде касиран вота в нея, а защото иска да направи един представителен разрез на практиките, на дефектите, дефицитите и т.н. Това е по скоро приемливо за политическите сили, а и общо за това, което винаги сме си го казвали, когато сме искали, за недействителните бюлетини, че идеята е била не да поставим под съмнение един изборен резултат, а да търсим характеристиките с цел подобряване било то на информационна кампания, било то на документи, указания и т.н.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Аз не мога да разбера, защо работата на Обществения съвет трябва да се съобразява с реалности, които са истински. Дали те са плашещи? Плашещи са. Би трябвало Стефан Манов да знае какво е екстраполация в математиката. Просто тройно правило, което се изучава по математика в трети клас. Това означава в дадения случай следното. При 2000 проверени секции 16 човека персонална разлика в народните представители. При 12 000 съществуващи, хикс разлика в народните

представители. Тук не е въпроса ние като Обществен съвет, дали искаме или не искаме цялостно преразглеждане на изборния резултат, а ние казваме каква е действителността. Правим анализ. Това защо да не е в анализа и защо трябва да се съобразяваме и да правим такива заобикалки. Това което Стефан Манов каза аз го разбирам, но знаеш ли колко хора ще го разберат, особено в Народното събрание. Много се съмнявам колко ще бъдат. Нека това нещо да го посочим по някакъв начин пряко, но не със съобразяване, че е плашещо, не със съобразяване, че дава съмнение в крайния изборен резултат. Цялото общество се съмнява в това Народно събрание, че е легитимно и от там, че правителството е легитимно, а ние в момента се чудим как точно да не го кажем, така че хем да го кажем, хем да не го кажем. Нека да се съобразяваме с реалностите и да говорим за реалности, а не това което е прилично и което не е прилично.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Тук първо е в бъдеще време, за бъдещ анализ, който да се прави. За настоящия резултат не съм съгласна, защото това не е точно така, което се бях опитала да напиша в предишния вариант на текста, който Стефан Манов по друг начин го тълкува.

Аз считам, че тъй като подхода на Конституционния съд не е научен, а е юридически, той стъпва само върху секциите, които са подадени от партиите и то върху част от тях. Научният подход би бил съвсем друг, бихме взели примерно всяка 30-та, 40-та секция и бихме изследвали 1000 секции и тогава щяхме да имаме и секции, които перфектно са работили и нямат проблеми и всякакви секции щяхме да имаме вътре. Тогава щяхме да имаме реални проценти и много по-сериозно щяхме да можем да говорим и тогава можехме да правим анализ на резултатите като данни. Да кажем, че в еди-колко си процента от секциите има проблем. Аз затова считам, противно на някой от вас, че върху направеното от експертите и Конституционния съд не може да се направи научен анализ. Защото подбора на секциите изначално не е правен по статистически методи и математически методи.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Само да кажа, че тук въпроса не е в подхода, който са използвали, а опира до хората, които са избрани за експерти. Защото, ако тебе те бяха сложили в тази комисия, ти това непременно щеше да го предложиш.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Това мога да го предложа, ако решим да правим одит на изборите, някаква методика, да се избера някакви секции. А когато Конституционният съд решава съдебно дело, тук има интереси на партии, които си подават искове, в които се изброяват някакви проблеми и някакви секции. Конституционният съд всъщност с това се занимава. Той не се занимава да прави цялостен одит или частичен одит или научно изследване, а му е друга целта.

Това което беше за мен важно да кажем, което съм допълнила, че никога не е правен одит на хартиените бюлетини, което периодично го казваме в разни наши становища, но този път може и да го изпуснем, а ще го кажем по друг повод. На машините и преди с броенето на разписките и сега с обратния казус, когато машинни бюлетини броят секционните комисии, а имаме данни от флашката и имаме два източника, които сравняваме. Правим проверка. Докато при хартиените бюлетини не се

прави проверка, освен в отделни случаи, когато по някое дело отварят отделни чували, но не е направено представително, а на отделни секции.

Да се върнем на темата. Някой друг иска ли да се изказва между тези два варианта на последното изречение. Кой вариант сме по склонни да приемем? Тогава ще оставим първия вариант. Аз оттеглям втория вариант, който е мое предложение. Няма да го гласуваме. Променяме думата „аспекти“ на „елементи“.

Отиваме в имейла, който ни е изпратил Стоил Цицелков, който беше обещал, че ще допише две изречения във връзка с подвижните секции. Моля да ги прочетем.

ИВА ЛАЗАРОВА: За тези няколко изречения направих някои редакции, да ви кажа пример за съкращаване и една идея, която според мен поставя повече фокус.

Няма обоснована причина подвижните секции да бъдат изключени от видеонаблюдението на броенето.

В следващото изречение Стоил Цицелков казва и за болничните заведения. Да стане: Няма обоснована причина подвижните секции да бъдат изключени от видеонаблюдението на броенето, същото важи и за болничните заведения, в които има секции. Организацията на гласуване с подвижни секции от приемането на заявления, през определянето и разкриването им, което е изцяло в ръцете на местната администрация, показва ясни примери на липса на контрол. Не е реалистично очакването кметовете сами да следят, регулират и санкционират себе си. Реформа в настоящата уредба обаче, трябва да премахне условията за злоупотреби и нерегламентирана намеса в процеса, а не да ограничи правото на глас на избирателите, които гласуват по този начин.

ДАНЧО ПАЧИКОВ: Аз още предишни път се солидаризирах със Стоил Цицелков за видеонаблюдение в подвижните секции. Какви още особени случаи имаме на гласуване. В чужбина има ли видеонаблюдение?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Няма.

СТЕФАН МАНОВ: Така го гласувах на времето. Може би се притесняват, че няма достатъчно добри технологични условия.

ИВА ЛАЗАРОВА: Хората във Франция си принтират бюлетините в къщи. Толкова високо е нивото на доверие в изборния процес, а не на всеки избирател полицаи. Нивото на доверие в изборите никога няма да го постигнем. Не говорим само за Франция. Ние се чудим как да вменим вина във всички възможни хора и участници в изборния процес. Да гледаш хората как гласуват е безобразно нагло желание и граничи със създаване на явна възможност, особено в малките населени места, кметове и работодатели да броят директно хората от най-уязвимите групи. Стоил Цицелков би ли казал, освен в Русия, има ли някоя демократична държава, вадим Русия от категорията демократична, има видеонаблюдение.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Защо вадим Русия от категорията демократични, искам мотивация.

ИВА ЛАЗАРОВА: Защото например има секции, в които има по 180 процента гласували.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: И аз мога да кажа много интересни и визуални данни за изборите в Русия, които мога да ги покажа, че там със сигурност някой натаманява резултатите. Те ги закръгляват на кръгло число. Защо има видеонаблюдение по време на гласуване. Такова съм наблюдавал и то се прилага, само защото има сериозни съмнения за сигурността на персонала. Камерата никога не сочи, където гласуват самите хора, а сочи кой влиза.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Ако смятаме САЩ за демокрация, значи там има видеонаблюдение. Употреба на видеонаблюдението по време на изборния процес, а къде не съм конкретизирал. Видеонаблюдение в САЩ има. На банкомат има видеонаблюдение. Значи не е демократично.

СВИЛЕНА ГРАЖДАНСКА: Колеги, моля да ме извините, трябва да си тръгна.

СТЕФАН МАНОВ: Принципно безобразията, които се правят с подвижните секционни комисии са повече от скандални. От друга страна, ако погледнем буквата на закона, образуването на избирателни секции в България по начало е прерогатив на кмета, включително за тези, които са во веки веков - училището, стационарните. Тоест там също кмета може да реши къде да е секцията. Включително е имало случаи, където е имало жестоки обжалвания във връзка с това, че е изнесена извън циганската махала примерно. В Кюстендил имаше такъв случай преди няколко години.

Вярно е, че в Изборни кодекс решението на кмета за образуване на физически стационарни секции са обжалваеми в тридневен срок. За подвижните като че ли няма обжалване или поне няма изричен текст. Но някак си не можем, по мое мнение, въпреки че най-вероятно се случва наистина така, да кажем след като образуването на секции зависи от самия кмет, той няма как сам себе си да контролира. Той не контролира сам себе си и за физическите секции. По скоро бихме могли да говорим, но това излиза извън периметъра на този документ, защото този документ не са препоръки за Изборния кодекс, а са някакви констатации на това, което сме прочели в конституционното решение. Този параграф малко отива извън общия скелет на документа, който е видял съм това и го коментирам. Ние изведнъж отваряме една скоба, да си кажем ние каквото си искаме да си кажем за подвижните секции. Да остане някакъв текст.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Този текст дали да го сложим в под линия.

СТЕФАН МАНОВ: Вместо да казваме, че не е реалистично кметовете сами да се регулират и да санкционират себе си, да кажем, че образуването на подвижни избирателни секции следва да може да бъде както стационарните, обжалваемо и да подлежи на контрол от РИК и ЦИК.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Да важат всички правила като за всички останали, там където не е невъзможно поради спецификата, което включва видеонаблюдение, правилото за равнопоставеност.

СТЕФАН МАНОВ: Това което казва Ива за предотвратяване условията за злоупотреби, това е добре. Само напомням, че образуването на избирателните секции, ако се не лъжа, по предложение на тогавашния Реформаторски блок беше олекотено и вече не се изисква документ за ТЕЛК и т.н., а се извършва служебна проверка по вътрешни данни в общината.

ИВА ЛАЗАРОВА: Пак има изискване да се представя ТЕЛК, за съжаление кметовете не ги гледат тези неща. В закона е записано, че трябва да има документ. Лошото е, че кметовете не проверяват, дали се предоставят такива документи.

СТЕФАН МАНОВ: Имало е промяна в текста, в който ги задължават, да извършат вътрешна проверка по административни данни в масивите на съответната община. Защото често тези хора вече получават някакви социални услуги и са си предали документите в общината.

ИВА ЛАЗАРОВА: В заявлението си тези избиратели следва да предоставят документи и решения на ТЕЛК или НЕЛК, които да доказват състоянието им. Това са избирателите, които си подават в този 14 дневен срок. Дали те подават, дали и как кметовете приемат, това е изискването към избирателите.

СТЕФАН МАНОВ: Член 37, ал. 3 от 2021 г. Органът по чл. 37, ал. 3, т.е. това са общинските администрации, установява наличието на трайно увреждане на избирателя, което не му позволява да упражни избирателното си право в изборно помещение, служебно като вътрешна електронна административна услуга, по реда на Закона за електронното управление, като изисква документ, когато служебната проверка по т. 1 е неуспешна.

ИВА ЛАЗАРОВА: Хората си подават документа, защото вече може онлайн през системата на общината, но трябва да качат този документ и продължават да ги качат, въпреки че има система, която направи електронно да може да се виждат номерата на тези документи и каквито реквизити трябва.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: За коя област говориш? От коя област е тази информация, от кой РИК?

ИВА ЛАЗАРОВА: Аз съм помагала на хора, примерно от Благоевград.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: В София аз съм подавала и не искат.

ИВА ЛАЗАРОВА: И в София като сме подавали в 23-ти сме го качали.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: И аз съм подавала в 23-ти и не съм качала и не е имало проблем.

ИВА ЛАЗАРОВА: Нямам никаква представа, може да е защото те могат вече да си го проверят електронно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Могат и го правят.

ИВА ЛАЗАРОВА: Точно така. Но хората качат, защото има някакъв проблем с този регистър, което става очевидно дори от публичните дебати между политици, става въпрос за регистъра, в който се проверяват ТЕЛК-овете, вероятно не се въвежда информацията. Очевидно има някакъв проблем, но има такова изискване поне към избирателите.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Това което знаем е, не че има различна практика. Например най-много подвижни секции са в Хасково. Нашата организация там има най-голямата си активна група наблюдатели. И понякога се случва хора, които те лично познават, да им е позволено да гласуват. И се отговаря, че той онзи ден, преди седмица си е навехнал крака и подобни абсурдни неща. Дори в самия ден на изборите имаме информация за хора, които са включени допълнително в списъка. Става дума за това, че няма никакъв контрол. Това е основното.

ИВА ЛАЗАРОВА: Мисля, че горе долу това се вижда от този текст. Ако решим да ползваме някаква част от него или да се смени.

СТЕФАН МАНОВ: Текстът си е хубав. Там където завършва брой гласували и написах в решението, че има съмнение за тези секции, препратка под линия № 2, защото мисля, че вече имаме една препратка и продължаваме.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Съгласни ли сте така, че синия текст го приемаме и отива под линия?

По текста остава последното нещо да уточним. Предложението на Дончо Пачиков, да вкараме някакво изречение от рода по кой критерий са избирани експертите. Какво ви е мнението, искате ли да има такова изречение? Ако да, как точно да го формулираме и къде да го сложим?

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Ние не можем на конституционни съдии, които са избрали и ние да им кажем, кои други трябва да изберат. Ние не сме конституционни съдии, нито сме техни колеги, за да водим спорове, кой е експерт и кой не е.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Те понеже не са слуги на народа и правят каквото си искат.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Все едно да кажем на Световната федерация по футбол, кои съдии да свирят финала.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Световната федерация е частна организация, Конституционният съд не е частна.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Съгласен съм.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Те не са едноличен търговец да решават по неясни критерии, какво ще правят и какво няма да правят с персонала си. Благодаря за мотивацията.

СТЕФАН МАНОВ: Можем малко да редактираме предложението на Дончо и да го сложим, където пише: В тази връзка ОСЦИК предлага на Конституционния съд да публикува на своята интернет страница, освен вече публикуваните от ЦИК таблици в сканиран вид, така и методиката и организацията на работа на експертите, в това число отговор на въпросите. Това е на стр. 2, последния абзац.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Какви промени предлагаш?

СТЕФАН МАНОВ: Нещо да вмъкнем, с какъв опит на терен са разполагали експертите. Да не изреждаме били ли са членове на СИК, РИК, наблюдатели.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Това ще искаме да се публикува, така ли?

СТЕФАН МАНОВ: Отговора на всички въпроси е не. Той е имплицитен отговора. Начина по който сме го написали е да каже, че не са провели общи работни заседания, не са провели повторно въвеждане на данните, не са използвали контроли в таблиците и нямат обединен краен резултат. Но понеже не може да го твърдим, го задаваме под формата на въпрос, на който отговора е имплицитен.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: И обективен критерий за подбор. Има някакъв критерий, но да го видим.

СТЕФАН МАНОВ: Бивши членове на ЦИК, и двама, трима математици.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: В това число отговор на въпросите, това предлагате най-последно ли да го сложим, след „има ли обединен краен резултат“ или да е първо.

СТЕФАН МАНОВ: Логично е да е първо.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Отговор на въпросите, има ли обективен критерий за подбор на експертите?

ИВА ЛАЗАРОВА: Може би, не има ли, защото те ще кажат има.

СТЕФАН МАНОВ: Какви обективни критерии за подбор на експерти са използвани. Може да добавим, какво е заплащането на експертите.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Какви обективни критерии за подбор на експерти са използвани, екипите провеждали ли са общи заседания и продължаваме нататък.

СТЕФАН МАНОВ: Какво е било разпределението на експертите по изборни райони?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Това ще е второ.

Какво е било разпределението на експертите по избирателни райони?

Някой има ли още някакви редакции, предложения по текста?

Който е съгласен с текста, моля да гласува.

Гласували 8 „за“.

Против? Няма. Въздържали се? Няма.

Приема се единодушно.

Божидар Василев си тръгва.

Следващият въпрос във връзка с този анализ.

Имаме две неща да решаваме. Едното е във времето, сега веднага ли го качваме и изпращаме или след известно време?

Второто е до кого, дали само го качваме на фейсбука на Обществения съвет и на бъдещия сайт.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Тази практика с публикуването след време е изключително вредна. Ако не го публикуваме сега, аз тогава ще гласувам против анализа. Оттеглям си гласуването за. Защо ще гласувам за нещо, което няма да използваме и го държим за нас.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Вторият въпрос е до кого. Дали ще го качим само на фейсбука на Обществения съвет и на бъдещата страница, която правим или ще го изпращаме до ЦИК, до меди и т.н. Моето лично мнение е, че тъй като вече поутихна ситуацията, да не разбунваме наново общественото пространство, да го качим на нашите места на фейсбук и на бъдещата интернет страница. Трябва да решим, дали да го изпращаме до ЦИК, а до медиите да го изпращаме ли? До ЦИК дали да го изпращаме за сведение или да искаме да го качват на страницата на ЦИК?

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Имам контра предложение. Въобще да се откажем от този документ, който правим досега и да имаме предвид, че сме си направили една вътрешна тренировка по между си. Не знам колко време мина и най-накрая няма да го изпращаме до обществото. Ние Обществен съвет ли сме или сме Съвета само на ЦИК, за да не го изпращаме. Много нелогично ми звучат тези неща. Знаете, че отдавна говоря за това нещо и не мога да разбера, защо не мога да ви убедя. Толкова време се занимаваме и в един момент се оказва, че понеже закъсняхме с публикуването веднага, той се оказва неактуален, преработвахме го. В тази динамична обстановка логичното решение е следното. Щом се появи документа, независимо довършен или недовършен, ние го публикуваме, а след това към него може да има анекси допълнения и т.н. Както законите се променят от време на време, договорите се променят от време на време. Ако продължим да работим по този текст, аз смятам, че до края на годината винаги може да добавяме по нещо ново. Ако въобще ще го има, това означава, че го публикуваме веднага на всички възможни места незабавно. Без да подбирате, дали да е ЦИК, а те ще се готвят няколко дни да го възприемат. Това е моето мнение, публикуваме незабавно на всички възможни места.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Ние доста бързо публикувахме кратък вариант, който беше страница и половина. В момента е по-подробен вариант, който е пет страници и половина. Някои неща са отпаднали, защото мина време, но са добавени други и е редактирано.

Друг иска ли да се изказва по темата?

СТЕФАН МАНОВ: Трябва да го качим на фейсбук, да го изпратим на ЦИК. За обществото ние тогава публикувахме експресна позиция. Няма да ни обърнат внимание в момента.

ИВА ЛААРОВА: Подкрепям Стефан Манов да го качим на фейсбук страницата, но не мисля, че има смисъл да го изпращаме на ЦИК, защото първото сме им го изпращали само за сведение. Става въпрос за писмото, което писахме първия път. И да го изпратим, и да не го изпратим, няма да бъде публикувано, както знаем на подстраницата на Обществения съвет.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Гласуваме за всяко поотделно.

Слагаме ли го на фейсбук страницата на Обществения съвет.

Кой е за? Седем са „за“.

Против? Няма. Въздържали се? Няма.

Приема се.

Вторият момент, изпращаме ли го до медиите?

Който е за да го изпращаме до медиите, моля да гласува.

Гласували 4 „за“.

Против? Двама против. Въздържали се? Един въздържал се.

Щом ще го изпращаме на медиите трябва да се изпатим и на ЦИК. Така че има два варианта: Изпращаме го до ЦИК само за сведение или го изпращаме до ЦИК с искане да го качат на страницата.

Който е за първия вариант, че го изпращаме само за сведение, моля да гласува.

Гласувал един „за“.

Кой е за втория вариант, изпращаме го за качване на страницата.

Гласували 4 „за“.

Против? Няма. Въздържали се? Двама въздържали се.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Авторите трябва да имат водещо мнение.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: В правилата за работата на Обществения съвет няма опция за сведение и за публикуване.

Въвеждаме някакви нови понятия, които нито са в правилата за работа на Обществения съвет, нито са нашите вътрешни неписани правила. Откъде го измислихте това нещо, само за сведение, без публикуване?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Измислихме го от самата практика на ЦИК, които искат за да го качат на сайта, изрично допълнително да им се напише това нещо. Освен самия факт, че им изпращаме писмото, допълнително искат изрично да се напише допълнителен текст, че молим да се качи на сайта. В противен случай го взимат само за сведение. Това е от няколко години, не е от скоро. Но дори и тогава в някои случаи има проблем.

Ива Лазарова има думата.

ИВА ЛАЗАРОВА: През изминалата година сме изпращали с изричен текст, да бъдат качени всички документи, които сме изготвяли. Те са двуцифрено число, защото имаше брошури за всеки вид избори, имаше анализи, отворени писма, много и различни документи. Когато попитахме защо продължават да не се качват тези документи, защо са качени само три документа от всички изпратени, отговорът бе, защото се качват само становища. Така че дори опитите и спазване на това изискване, където и

да го пише, че има такава, да има изричен текст в писмото, моля да бъде качен еди-къде си, в еди-коя си подсекция, през 2024 г. са довели до нулев резултат.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Ще го напишем този текст, че молим да се качи еди-къде си и ще видим какво ще се случи. Защото този път документа ни е анализ, а не становище. Ако не, ще го качим на бъдещия сайт, който правим и това е една от основите причини да го правим, че две трети или три четвърти от документите на Обществения съвет в последно време не са ни качени и затова имаме нужда от друго място, където да си качим нещата.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Предлагам да направим малко тактически ход. Да именуваме документа с две заглавия.

Първо заглавие – становище и подзаглавие – анализ на еди-какво си. Ето го решението. И пак ще го публикуваме навсякъде, където има възможност. Ние затова сме Обществен съвет. Иначе не сме Обществен съвет, а ставаме частен съвет на еди-коя си организация от нашите организации или на ЦИК. Не сме Обществен съвет, ако не публикуваме.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Как се отнасяте към тази идея да пише отгоре становище, преди думата анализ?

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Ако публикуват само становище, значи ще стане становище.

СТЕФАН МАНОВ: Становище и без анализ, добре. Не е драма, не се формализираме.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Колеги, благодаря за подкрепата на идеята.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Вместо „анализ“, да стане „становище“.

На мен ми се струва по-коректно като пишем във връзка с решението на Конституционния съд, че е много по-коректно да се нарича анализ, а не становище. Дали ще го качат на сайта на ЦИК е отделен проблем.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Ние можем да го наречем становище на базата на анализ на Обществения съвет.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Така идеално става.

СТЕФАН МАНОВ: Становище с елементи на анализ.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Ако искате да го оставим анализ, и ще видим дали ЦИК ще го публикуват, ако не ние ще го качим на новия сайт.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Да не е молба, а да бъде искане, заявление. Молбите ми казаха моите юристи, че са ги оставили отдавна.

ИВА ЛАЗАРОВА: За да допълня Стоил Цицелков, аз пишех в писмото, бихме желали настоящия документ да бъде прикачен еди-къде си в подстраницата на Обществения съвет.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Трябва да напишем, съгласно Правилата на Обществения съвет очакваме в седемдневен срок да бъде качено в раздел становища и приключваме разговора. Трябва да има основание, защо искаме в седемдневен срок да бъде

качено. В противен случай ще напиша и в медиите, че ние сме го направили и може да го прочетете единствено в нашия фейсбук и в нашата страница. На страницата на Централната избирателна комисия не им достига време, не им достига административен капацитет. Нашата организация не зависи финансово от тях.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Имаме два варианта. Единият е да се казва документа анализ, вторият вариант е да се казва становище.

Гласуваме.

Който е за документа да се казва анализ, моля да гласува.

Гласували 4 „за“.

Който е за документа да се казва становище, моля да гласува.

Гласувал 1 „за“.

Двама въздържали се.

СТЕФАН МАНОВ: Гласуваме по българските правила или по френските правила. В българското Народно събрание едно мнение за да бъде одобрено, трябва гласовете „за“ да са повече от сумата на гласовете против и въздържали се. Във Френската национална асамблея, за да бъде гласуван един закон, гласовете „за“ трябва да са повече от гласовете против. А въздържалите се все едно не са си казали мнението.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: И в двата варианта ще е прието Анализ. Минаваме на втора точка р а з н и.

В точка разни мислех да говорим за бъдещата интернет страница, но тъй като напредна времето и нямаме кой знае каква работа следващите две седмици, ако искате да се съберем на работна среща онлайн и да си поговорим по сайта. Това ще е работна среща само за сайта. Да изберем как ще се казват рубриците и къде какво слагаме и да може Дончо Пачиков и Свилен Гражданска да качат първите 20, 30 материала, някакви документи, някакви протоколи, някакви медийни изяви и да пуснем сайта. Ако искате след две седмици да направим работната среща.

СТЕФАН МАНОВ: Ако искате на 7 май след празниците да я направим.

ИВА ЛАЗАРОВА: Аз подкрепям.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: На 7 май 2025 г. работна среща онлайн за сайта, примерно от 18.00 часа. Приемате единодушно.

СТЕФАН МАНОВ: В тази връзка защо не се направи механично пренасяне на рубриците, които са съществуващи на сайта на ЦИК и да се източат материалите, които са там и по-нататък да мислим какво да преобразуваме.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Подходът на Дончо Пачиков е по-различен и ми се струва по-добър.

Първо ще погледнем сайта, който Дончо Пачиков е започнал да прави и после ще направим нещо средно между двете.

Има ли някой да казва нещо в точка разни?

СТЕФАН МАНОВ: Може ли да намерим някоя хубава снимка от някое наше събитие, говоря за фейсбук страницата на Обществения съвет, по-актуална снимка?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Има ли някой нещо да каже в точка разни? Няма.

Закривам заседанието.

/ Закрито в 17 часа и 55 минути /

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Надежда Гологанова

Стенограф:

Силвия Михайлова